

УДК 631.11:336.226.4

ФІКСОВАНИЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ПОДАТОК ЯК ІНСТРУМЕНТ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА У СФЕРІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

К.е.н.,доц.Слатвінська М. О.

Анотація. *В статті розглянуто фіксований сільськогосподарський податок як один з інструментів стимулювання розвитку сільськогосподарських товаровиробників. Здійснено ретроспективний аналіз функціонування даного податку. Виявлено особливості чинної альтернативи й вказано на недоліки фіксованого сільськогосподарського податку як для суб'єктів господарювання так і для держави. Запропоновано напрямки реформування чинного інструменту стимулювання аграрного сектору – фіксованого сільськогосподарського податку.*

Ключові слова. *Податок, фіксований сільськогосподарський податок, альтернативна система, підприємництво, стимулювання, сільське господарство.*

Постановка проблеми. Сфера сільського господарства знаходиться під постійним наглядом держави. Для аграрної країни це галузь яка виступає гарантом продовольчої безпеки й стабільного розвитку економіки. Маючи на меті підвищення якості та рівня життя населення, зростання ВВП країни, держава намагається підтримувати та розвивати ті сфери діяльності, які забезпечують це зростання, або сприяють йому. Підприємства сільськогосподарської галузі з низькою прибутковістю, недостатністю обігових коштів потребують певних заходів стимулювання, серед яких особливе місце посідає стимулювання через важелі податкової системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням інструментів стимулювання розвитку сільського господарства займалися зарубіжні й вітчизняні вчені. Значний внесок в розробку даного напрямку внесли К. О. Ващенко, З. С. Варналій, В. Є. Воротін, В. М. Геєць, О. В. Гривківська, А. Д. Діброва, В.М. Жук, Е. М. Кужель, О. В. Лібанова, Л. Д. Тулуш, С. В. Юшко, та ін. Основна увага вчених приділялася оцінці впливу фіксованого сільськогосподарського податку на ефективність господарювання у сфері сільського господарства, дослідженню спеціальних режимів як елементів системи державної підтримки та розгляду підходів до реформування системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Разом з тим, враховуючи економічну ситуацію в країні та орієнтацію на європейські стандарти, не втрачає актуальності й потребує подальшого дослідження питання аналізу ефективності застосування фіксованого сільськогосподарського податку як одного з інструментів податкового стимулювання розвитку

сільського господарства України в ретроспективі задля виявлення недоліків та розробки напрямів реформування цього податку.

Постановка завдання. Метою дослідження є оцінка ефективності функціонування фіксованого сільськогосподарського податку в Україні та наукове обґрунтування подальших напрямів його удосконалення як одного із інструментів стимулювання розвитку вітчизняної системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників. Для досягнення поставленої мети в роботі здійснено ретроспективний аналіз функціонування фіксованого сільськогосподарського податку, проаналізовано переваги і недоліки чинної альтернативи та запропоновано напрямки реформування одного з інструментів податкового стимулювання розвитку сільськогосподарських товаровиробників.

Виклад основного матеріалу дослідження. З прийняттям незалежності сільськогосподарські підприємства в Україні оподатковувалися на загальних підставах. До липня 1997 р. вони мали єдину пільгу щодо податку на прибуток в частині прибутку, який було отримано від виробництва продукції сільського господарства та продуктів переробки. На той час з боку держави підтримка сільськогосподарських товаровиробників була обмеженою, мали місце дефіцит кредитних ресурсів і зростаючий рівень податкового навантаження, що призводило до погіршення фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств. У 1997 та 1998 рр. була спроба нормалізувати ситуацію шляхом ухвалення Законів „Про списання та реструктуризацію податкової заборгованості сільськогосподарських товаровиробників” [1]; „Про списання та реструктуризацію податкової заборгованості платників податків – цукрових заводів (комбінатів) [2].

З 1998 р. запроваджено нульову ставку ПДВ на операції з реалізації переробним підприємствам молока і м'яса живою вагою та ПДВ–дотацій сільськогосподарським виробникам за продані ними переробним підприємствам молоко і м'ясо живою вагою [3, с. 64]. Введені зміни суттєво не вплинули на стан сільськогосподарських товаровиробників і він надалі погіршувався, загрожуючи продовольчою кризою. Враховуючи природну особливість фінансових ресурсів, а саме – їх обмеженість, виникла необхідність застосування саме податкових інструментів стимулювання розвитку сільськогосподарських товаровиробників і їх законодавчого врегулювання.

Одним із методів зупинення спаду, здійснення підтримки, стабілізації сільськогосподарського виробника, забезпечення продовольчої безпеки держави, нарощування агропромислового виробництва стало введення, Законом України „Про фіксований сільськогосподарський податок” від 17.12.98 р. № 320-XI (далі – Закон № 320-XI), з 1998 р. такої альтернативної системи оподаткування як фіксований сільськогосподарський податок (далі–ФСП) [4]. Його було запроваджено в порядку експерименту у трьох регіонах України: Старобешівському районі Донецької області, Глобинському районі Полтавської області й Ужгородському районі Закарпатської області. Позитивні результати такого експерименту спонукали до поширення його дії

на всій території України, починаючи з 1 січня 1999 р. Законом визначалися основні критерії для переходу на сплату фіксованого сільськогосподарського податку. Спочатку було передбачено його застосування до 1.01.2004 р., потім чинність була продовжена до 31.12.2009 р., а з 1 січня 2010 р. дію продовжено вже без граничних термінів.

До 2004 року особами, які визначались згідно з Законом № 320-ХІ як сільськогосподарські товаровиробники були – фізичні або юридичні особи, які займалися виробництвом сільськогосподарської продукції, переробкою власної виробленої сільськогосподарської продукції та її реалізацією [5].

У 2004 р. задля врегулювання існуючих непорозумінь до Закону було внесено зміни у відповідності з якими сільськогосподарським товаровиробником вважається – юридична особа незалежно від організаційно-правової форми, яка займається виробництвом сільськогосподарської продукції чи розведенням, вирощуванням і виловом риби у внутрішніх водоймах (озерах, ставках, водозбірниках) і її переробкою на власних чи орендованих потужностях, в тому числі особисто виробленої продукції на давальницьких умовах, і здійснює операції щодо її постачання [6].

Фіксований сільськогосподарський податок – це загальнодержавний податок, який застосовується поряд із загальною (традиційною) системою оподаткування. Сільськогосподарські товаровиробники мають право на самостійний вибір системи оподаткування: загальної, сплачуючи всі передбачені законодавством податки, збори (обов'язкові платежі); чи альтернативної, зі сплатою фіксованого сільськогосподарського податку.

Першочерговий варіант фіксованого сільськогосподарського податку, який діяв з 1999 по 2004 рр., заміняв 12 податків, зборів (обов'язкових платежів), які в свою чергу неоднаково впливали на розвиток сільськогосподарських підприємств. Так, наприклад, нарахування внесків до державних цільових фондів, фонду оплати праці мали найвище податкове навантаження, а їхнє включення до фіксованого сільськогосподарського податку створювало передумови до підвищення та регулярної виплати заробітної плати працівникам підприємства. Але значна економія платників цього податку мала й інший бік – це зниження рівня соціального захисту працівників, які були задіяні в галузі сільського господарства. Лише 68 % грошових коштів надходило до Пенсійного фонду від сплати фіксованого сільськогосподарського податку до 2004 р., а компенсацію втрат фонду держава не забезпечувала. Наслідком цього стала наявність 2,5 млн працівників, які втратили право на страховий стаж цих років та частину доходів, які б мали отримати за системою пенсійного забезпечення.

У період перед введенням фіксованого сільськогосподарського податку, сільськогосподарські товаровиробники майже не сплачували податок на прибуток, у зв'язку з масовою збитковістю таких підприємств. У 1997 та 1998 роках їх нараховувалося відповідно 87,2 % і 91,9 % до загальної кількості сільськогосподарських підприємств. Збір до державного

інноваційного фонду вилучався у розмірі 1 % від виручки сільськогосподарських підприємств. Інші податки і збори, в рахунок яких сплачувався фіксований сільськогосподарський податок, менш обтяжливо впливали на галузь сільського господарства.

Загальний ефект звільнення від сплати названих податків і зборів виявився суттєвим: за 1999–2004 р. рівень податкового навантаження на платників фіксованого сільськогосподарського податку у середньому не перевищував 2,5 грн на 100 грн виручки [7, с. 17–25]. В цілому, наявність такої альтернативи не лише знижувала податкове навантаження, а ще й стимулювала до збільшення обсягів виробництва, рівня прибутковості, стимулювала раціональне використання земель, зменшувала витрати на ведення податкового і бухгалтерського обліку та складання звітності.

З 2004 р. реакцією законодавців на постійно зростаючу кількість зловживань у сфері оподаткування фіксованим сільськогосподарським податком було підвищення мінімальної частки доходу (від реалізації продукції), що необхідна для отримання статусу платника цього податку з 50 % до 75 %. Після продовження чинності даного Закону № 320-XI з 2005 р. він зазнав деяких змін, а саме: до кола платників приєдналися рибницькі, рибальські, риболовецькі господарства, які займаються розведенням, вирощуванням та виловом риби у внутрішніх водоймах (озерах, ставках, водосховищах). На момент створення підприємства галузі сільського господарства реєстрація платником фіксованого сільськогосподарського податку є неможливою. З цього ж часу відновлено право працівників сільськогосподарських підприємств, які застосовують альтернативну систему оподаткування – фіксований сільськогосподарський податок, на матеріальне забезпечення завдяки впровадженню бюджетної компенсації доходів. З 12 податків, у рахунок яких сплачувався фіксований сільськогосподарський податок, залишилось 6, а після прийняття Податкового кодексу лише 4: податок на прибуток; земельний податок; збір за спеціальне використання води; збір за здійснення деяких видів підприємницької діяльності.

Починаючи з 2004 р. платники фіксованого сільськогосподарського податку збір на обов'язкове пенсійне страхування визначали окремо за спеціальною ставкою від об'єкта оподаткування і сплачували за всіх працівників протягом 2005 і 2006 рр. у розмірі 20 відсотків загальної ставки (20 % від ставки розміром 32 %). У 2007 р. слід було сплачувати збір у розмірі 40 %, у 2008 — 60 %, у 2009 — 80 % загальної ставки, з 2010 і в наступних роках — у повному розмірі [8].

Стає очевидним поновлення зростання податкового навантаження на сільськогосподарських товаровиробників. У порівнянні з 2004 р. рівень податкового навантаження у 2009 р. збільшився у 9 разів, з 2010 р. зріс ще на 40 %. Частковою компенсацією цього навантаження є зниження в 3,33 рази ставки фіксованого сільськогосподарського податку у 2005 р., а також наявність зафіксованої станом на 1995 р. і покладеної в основу розрахунку податку грошової оцінки землі, яка безперечно працює на користь платника такої альтернативи. Все це спонукає до повернення підприємств сільськогосподарської галузі на загальну систему оподаткування.

З січня 2011 р. оподаткування за фіксованим податком регулюється Податковим кодексом. Розподіл суми податку до сплати передбачає сплату у 1 кварталі 10 % нарахованого податку; у 2 кварталі – 10 %; у 3 кварталі - 50 %; 4 кварталі – 30 % та дозволяє враховувати сезонність, що є дуже важливим фактором в оподаткуванні сільськогосподарських підприємств і надає можливість використовувати грошові кошти з більшою продуктивністю.

Прийнятим кодексом врегульовано проблему, пов'язану зі зниженням необхідного 75-відсоткового критерію у зв'язку з виникненням форс-мажорних обставин. Якщо раніше діючими законами це не передбачалось, то нині, якщо результатом зниження даного критерію стали форс-мажорні обставини (підтверджується рішенням обласної ради про наявність таких обставин та включення даного підприємства до переліку постраждалих), то в наступному році на такого платника цей критерій не розповсюджується.

Основна мета при стимулюванні сільськогосподарських товаровиробників полягає не в отриманні якомога більших податкових надходжень до бюджету, а в якомога ефективнішій їхній підтримці задля забезпечення продовольчої потреби населення, нарощування обсягів виробництва з одночасним раціональним використанням землі. Такої мети дозволяє досягти чинна альтернатива – фіксований сільськогосподарський податок, який виступає дієвим інструментом податкової системи в питанні регулювання діяльності суб'єктів господарювання сфери сільського господарства. Він має значні відмінності від загальної системи, які проявляються в наступних особливостях:

По-перше встановлений порядок сплати податку враховує сезонність сільськогосподарського товаровиробництва у зв'язку з чим основна частина податку припадає на другу половину року. Хоча деякими науковцями в цьому вбачається недолік. Професор В. М. Жук вважає що існуючий розподіл змушує сільськогосподарських товаровиробників, особливо середні та малі підприємства, вдаватись до передчасної, а відтак, дешевої реалізації ранніх зернових. [9]

По-друге, об'єкт і база не пов'язуються з кінцевими показниками діяльності платників фіксованого сільськогосподарського податку. З одного боку це виступає стимулюючим чинником та перевагою даного податку і надає можливість підвищувати фінансові результати діяльності сільськогосподарських товаровиробників, що так необхідно в ризиковій сфері сільського господарства. З іншого боку, створює проблему щодо державного та безпосередньо податкового регулювання розвитку сільського господарства, так як підриває конкурентоздатність галузі. Відсутність інформації щодо прибутку платників фіксованого сільськогосподарського податку та державних запитів і контролю за його визначенням спотворює статистичну звітність та не відображає дійсний стан справ в аграрній сфері.

По-третє, для платників фіксованого сільськогосподарського податку відсутні обмеження щодо здійснення будь-яких видів підприємницької діяльності, дозволених законодавством та її

обсягів. Позитивним наслідком цього є стимулювання розвитку всіх товаровиробників аграрної сфери в незалежності від їх розмірів, кількості найманих робітників та інше.

По-четверте, фіксований сільськогосподарський податок сплачується в рахунок 4 податків і зборів, що скорочує витрати часу на ведення податкової звітності, зменшує ймовірність виникнення помилок і як результат – застосування штрафних санкцій.

По-п'яте, сплата податку не залежить від фінансового стану платника, що вважається недоліком, бо навіть збиткові сільськогосподарські підприємства повинні сплачувати фіксований сільськогосподарський податок.

Привабливість фіксованого сільськогосподарського податку з роками не знижується, особливо для прибуткових і високорентабельних підприємств.

За період з 2000 по 2009 роки відбувалося постійне зростання частки малих підприємств сфери сільського господарства в загальній кількості підприємств сільського господарства по Україні. У 2000 р. така частка складала 38,7 %, у 2006 р. – 75,3 %, у 2009 р. – 80,6 %, у 2012 році вже 92%. Але частка обсягів сільського господарства, мисливства, лісового господарства у зальному обсязі валової доданої вартості знижується у 2012 році склала 7,3% тоді як у 2009 р. - 8,2 %, а у 2004 р. – 11,9 %. З 1998 по 2005 рр. кількість фермерських господарств, які застосовували фіксований сільськогосподарський податок, зростала і склала 43 тис.од. (табл.1) З 2006 по 2012 рр. відзначено значне зниження кількості таких підприємств. Проведений аналіз ефективності застосування фіксованого сільськогосподарського податку за період з 2000 по 2012 рр. свідчить, що відбувається постійне зменшення кількості як фермерських господарств так і платників фіксованого сільськогосподарського податку. Крім того відбувається зниження кількості зайнятих у фермерських господарствах. В той же час, незважаючи на таке зниження, у 2009 р. 88 % сільськогосподарських підприємств, які мали сільськогосподарські угіддя оподатковувались за фіксованим сільськогосподарським податком. На нашу думку, таке зниження обумовлене низкою чинників. По-перше, з 2004 р. сільськогосподарськими товаровиробниками вважаються лише юридичні особи, тоді як до 2004 р. мали право працювати на цьому податку і фізичні особи, що відповідали встановленим критеріям. По-друге, з 2004 р. підвищено критерій частки обсягів сільськогосподарського товаровиробництва (що необхідний для переходу на фіксований сільськогосподарський податок) за попередній податковий рік з 50 % до 75 %. Це обумовило у наступні роки зниження кількості таких підприємств.

Чисельність працівників у фермерських господарств зростала до 2006 р., а з 2006 по 2012 рр. мала постійну тенденцію до зниження і склала 100,2 тис.осіб, знизившись при цьому на 31,8 тис.осіб.

Таке зниження пояснюється змінами у законодавстві щодо сплати внесків за найманих працівників до фондів підприємствами, які застосовують фіксований сільськогосподарський податок, а це майже всі фермерські господарства.

Таблиця 1

Основні показники діяльності фермерських господарств у динаміці за 2006–2012 рр.

Показники	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Кількість фермерських господарств, тис. од.	43,2	43,4	42,4	41,9	41,5	41,0	40,7
Чисельність працівників у фермерських господарствах, тис. осіб	132,0	115,3	111,7	102,8	98,4	99,9	100,2
Чисельність працівників на одне фермерське господарство, одиниць	3,06	2,66	2,63	2,45	2,37	2,44	2,46
Площа сільськогосподарських угідь у користуванні фермерських господарств, тис. га	3972,8	4198,9	4327,8	4298,6	4290,8	4345,9	4389,4
Середня кількість угідь на одне фермерське господарство, тис. га	91,96	96,75	102,1	102,3	103,4	106,0	107,8
Вироблено валової продукції фермерськими господарствами, млн грн. (у постійних цінах 2010 року з 2008 року)	4097,0	3477,2	14141,3	12119,1	11965,8	16192,5	14111,1
Кількість валової продукції на одного працівника, тис. грн	31,03	30,15	126,6	117,9	121,6	162,1	140,8

Складено автором за даними джерел [9], [102], [11].

У сільському господарстві в 2012 році зайнято майже 3,5 млн.осіб, що становить 7,7% всього наявного населення держави, тоді як у 2009 р. майже 3,13 млн осіб (6,9%). У 2004 р. зайнятість у сільському господарстві складала 4 млн осіб, або 8,4 %. Тобто спостерігається зниження за всіма економічними показниками. Хоча за період 2006-2012 рр. площа сільськогосподарських угідь у користуванні фермерських господарств та виробництво ними валової продукції має тенденцію до зростання. Така ситуація має слугувати сигналом до прийняття радикальних змін, що стосуються сфери сільського господарства та забезпечення зайнятості.

Незважаючи на зменшення кількості фермерських господарств, прибуток від звичайної діяльності до оподаткування цих підприємств зростає з 3702,4 млн грн у 2005 р. до 7904,3 млн грн у 2009 р. та 3914,4 млн. грн. у 2012 році. (таблиця 2).

За останні роки таку альтернативу, як фіксований сільськогосподарський податок обирали більше ніж 43 тис.од. [12]. У 2007 р. одним підприємством на фіксованому сільськогосподарському податку в середньому було сплачено податку 2,98 млн грн. [13] Порівнюючи з прибутком фермерських господарств, очевидно, що ця сума складає 12 %, у 2009 р. 2,8 млн грн або 7,4 % прибутку фермерських господарств та у 2012 р. 3 млн грн. або 3,3%.

Отже, з одного боку, наявність такого податку спонукає сільськогосподарські підприємства до збільшення прибутку, бо не стягується безпосередньо з нього, а з площі сільськогосподарських

угідь, з іншого боку, враховуючи зниження чисельності працюючих на цих підприємства, потребує регулюючих дій держави.

Таблиця 2.

**Динаміка показників прибутку фермерських господарств і надходжень від платників
фіксованого податку за період 2006–2012 рр.**

Показники	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Прибуток, збиток (-) від реалізації сільськогосподарської продукції та послуг, млн грн	681	1065,5	1321,4	1603,1	2626,2	3428,5	3914,4
Кількість фермерських господарств, тис.од	43,2	43,4	42,4	41,9	41,5	41,0	40,7
Прибуток на одне фермерське господарство, млн. грн	-	24,55	31,17	38,26	63,28	83,62	96,17
Надходження від сплати фіксованого сільськогосподарського податку, млн грн	136,5	133	128,86	122,88	124,9	121,9	130,9

Складено автором за даними джерел [9], [10], [11].

Оподаткування сільськогосподарських товаровиробників за такою альтернативою як фіксований сільськогосподарський податок на даному етапі є пом'якшувальним та стимулюючим фактором їхнього подальшого розвитку, знижує податковий тиск на сільськогосподарські підприємства.

Така альтернатива достатньо вигідна для сільськогосподарських товаровиробників, але незважаючи на це, кількість зареєстрованих платників фіксованого сільськогосподарського податку має тенденцію до скорочення. До загального переліку чинників, що спонукали до такого зниження, можна віднести основний недолік цього податку – невідповідність для збиткових підприємств (бо незважаючи на збитковість, вони повинні сплачувати фіксований сільськогосподарський податок), в результаті чого підприємства переходять на загальну систему оподаткування. Загалом з 2006 по 2012 рр. знижується і частка зареєстрованих юридичних осіб сфери сільського господарства до загальної кількості суб'єктів господарювання з 17,2 % до 13,1 % відповідно. Аналізуючи ці показники, очевидним є необхідність підтримки сільського господарства з боку держави, надання їм різноманітних видів допомоги, однією з яких є подальше функціонування фіксованого сільськогосподарського податку.

Запровадження альтернативної системи оподаткування – фіксованого сільськогосподарського податку, суттєво знизило податкове навантаження на сільськогосподарських товаровиробників у перші роки його запровадження до рівня 3–4 коп. з грн виручки. У 2001–2004 рр. розмір підтримки оцінювався у 1,3–1,4 млрд грн щороку, з 2005 р. 0,4–0,5 млрд грн [14]. Завдяки зниженню податкового навантаження у суб'єктів підприємництва створюються додаткові фінансові ресурси. А саме за період з 2002–2006 рр. обсяги цих ресурсів сягнули 3,5–4,1 млрд грн за рахунок застосування не лише фіксованого сільськогосподарського

податку, а ще й за рахунок спеціального режиму справляння ПДВ, а у 2007 р. фінансові ресурси перевищили 5,5 млрд грн. У 2006–2007 рр. функціонування фіксованого сільськогосподарського податку та спеціального режиму справляння ПДВ забезпечували близько 45 % всіх фінансових ресурсів державної підтримки. На протязі 2008-2012 років цей показник значно виріс і у 2012 році склав 90,5%. Щорічні вигоди сільськогосподарських товаровиробників від застосування фіксованого сільськогосподарського податку оцінюються у 1,4 млрд грн. Внаслідок виключення внесків до фондів у 2005 р. вигоди скоротилися на 230 млн грн.[15].

Незважаючи на стабільну тенденцію зниження податкових надходжень від фіксованого сільськогосподарського податку, кількості підприємств, які оподатковується за цим податком, необхідним залишається стимулювання та підтримка сектору сільського господарства як такого, що формує на сьогодні 9,2% валової доданої вартості і в якому зайнято майже 12,2 % всього населення у працездатному віці.

Висновки.. У цілому, зіставляючи позитивні та негативні аспекти запровадження фіксованого сільськогосподарського податку, більшість економістів відзначає доцільність введення цього податку у період трансформаційних процесів в економічній системі, які супроводжуються макроекономічною нестабільністю, недосконалою фінансово-кредитною політикою, монополізацією ринків, зниженням реальних доходів населення, позабалансовими операціями у сфері господарської діяльності, кризою неплатежів і майже суцільною збитковістю підприємств галузі. Тому передбачуваним і логічним кроком стало продовження дії даного податку з 1 січня 2010 р. та відображення його, майже в незмінному вигляді, у Податковому кодексі України. Але необхідним є внесення деяких коректив у механізм даного податку задля зниження податкового навантаження та рівномірного й обґрунтованого перерозподілу його серед товаровиробників. При цьому повинні бути вирішені питання вирівнювання умов та стимулювання ефективного господарювання виробників; поєднання інтересів сільськогосподарських товаровиробників і держави; покращення механізму справляння фіксованого сільськогосподарського податку.

Одним із можливих шляхів зрівняння ситуації на ринку та рівномірного податкового навантаження може стати введення критерію, за яким сільськогосподарські підприємства будуть ділитися в залежності від кількості площі земельних угідь у їхній власності та оренді, на тих, які мають право використовувати фіксований сільськогосподарський податок, та тих, які при перевищенні цієї межі будуть його втрачати. На сьогоднішній день фермери, які мають 30, 50, або 100 тис. га, сплачують податок у розмірі 20 грн. за га, що є неприпустимим.

Задля стимулювання створення сільськогосподарськими товаровиробниками робочих місць необхідно застосовувати понижені ставки за внесками до фондів (наприклад як у країнах Західної Європи – близько 15 % на фонд оплати праці). Це зменшить ухиляння від сплати таких внесків,

податкове навантаження на сільськогосподарських товаровиробників і забезпечить зростання кількості новостворених робочих місць.

Список використаної літератури

1. Закон України від 05.06.1997 №314/97 „Про списання та реструктуризацію податкової заборгованості платників податків станом на 31.03.1997 р.” [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>.
2. Закон України „Про списання та реструктуризацію податкової заборгованості платників податків – цукрових заводів (комбінатів) станом на 1 січня 1998 р. сільськогосподарських підприємств станом на 1 січня 1999р.” від 05.02.1999 №428 – XIV [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу до ресурсу: – <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws>.
3. Юшко С. В. Фіксований сільськогосподарський податок: історія та перспективи застосування / С. В. Юшко // Фінанси України. – 2009. – №11. – С. 63–72.
4. Закон України „Про фіксований сільськогосподарський податок”, від 17 грудня 1998 р. №320-14 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу до матер.: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=320-14>.
5. Закон України “Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001–2004 років” від 18.01.2001 р. № 2238 – III [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2238-14>.
6. Закон України від 29.06.2004 р. №1929-IV „Про внесення зміни до статті 1 Закону України „Про сільськогосподарську кооперацію ”Про внесення зміни до статті 1 Закону України „Про сільськогосподарську кооперацію” (щодо уточнення терміна „сільськогосподарський товаровиробник”) Закон України від 29.06.2004 р. №1929-IV [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
7. Дем’яненко М. Я. Проблеми адаптації податкової системи до умов агропромислового виробництва / М. Я. Дем’яненко // Економіка АПК. – 2008. – С. 17–25.
8. Село, ПДВ і ФСП: зміни на краще [Електронний ресурс] / Дебет-Кредит № 03-04 (24.1.2005). – Режим доступу до ресурсу: <http://www.dtk.com.ua/show/1cid034.html>.
9. Жук В. М. Стан та розвиток спеціальних режимів оподаткування аграрного бізнесу / В.М. Жук // Фінанси України. – 2011. - № 7. – С.33-42
10. Постанова Пенсійного фонду України від 11.05.2010 р. № 9–4 [Електронний ресурс] / Державна податкова адміністрація Харківської ДПА. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.dpa.kharkov.ua/page1.php?topic=noficial>.

11. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні: Національна доповідь / [К. О. Ващенко, З. С. Варналій, В. Є. Воротін, В. М. Геєць, Е. М., Кужель О. В. Лібанова та ін.]. – К.: Держкомпідприємство, 2008. – 226 с.
12. Ексклюзив від департаментів [Електронний ресурс] / Державна податкова адміністрація України. – Режим доступу до ресурсу: http://www.sta.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=89803&cat_id=70409.
13. Діброва А. Державна підтримка аграрного сектору економіки за допомогою спеціальних режимів та механізмів оподаткування / А. Діброва // Економіст. – 2007. – №7. – С. 32–35.
14. Сільське господарство України 2012 рік [Електронний ресурс] / Департамент статистики сільського господарства та навколишнього середовища; за ред. Ю. М. Остапчука. – Київ: Державний комітет статистики України. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
15. Тулуш Л. Д. Розвиток системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників в умовах членства України в СОТ [Електронний ресурс] / Л. Д. Тулуш. – Режим доступу до статті: <http://magazine.faaf.org.ua/content/view/792/35/>.

Слатвінська М. О.

ФІКСОВАНИЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ПОДАТОК ЯК ІНСТРУМЕНТ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА У СФЕРІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Анотація. В статті розглянуто фіксований сільськогосподарський податок як один з інструментів стимулювання розвитку сільськогосподарських товаровиробників. Здійснено ретроспективний аналіз функціонування даного податку. Виявлено особливості чинної альтернативи й вказано на недоліки фіксованого сільськогосподарського податку як для суб'єктів господарювання так і для держави. Запропоновано напрямки реформування чинного інструменту стимулювання аграрного сектору – фіксованого сільськогосподарського податку.

Ключові слова. Податок, фіксований сільськогосподарський податок, альтернативна система, підприємництво, стимулювання, сільське господарство.

Слатвинская М. А.

ФИКСИРОВАННЫЙ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫЙ НАЛОГ КАК ИНСТРУМЕНТ СТИМУЛИРОВАНИЯ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В СФЕРЕ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА

Аннотация. В статье рассмотрен фиксированный сельскохозяйственный налог как один из инструментов стимулирования развития сельскохозяйственных товаропроизводителей.

Осуществлен ретроспективный анализ функционирования данного налога. Выявлены особенности действующей альтернативы и отмечаются недостатки фиксированного сельскохозяйственного налога как для субъектов хозяйствования так и для государства. Предложены направления реформирования действующего рычага стимулирования аграрного сектора - фиксированного сельскохозяйственного налога.

Ключевые слова. Налог, фиксированный сельскохозяйственный налог, альтернативная система, предпринимательство, стимулирование, сельское хозяйство.

Slatvinska M

FIXED AGRICULTURAL TAX AS A TOOL TO STIMULATE DEVELOPMENT IN THE FIELD OF AGRICULTURE

Abstract. In the article the fixed agricultural tax as a tool to stimulate the development of agricultural producers. Done retrospective analysis of the functioning of the tax to identify trends in its influence on the development of the agricultural sector.

The features of the existing alternatives and pointed out the advantages and disadvantages of fixed agricultural tax for both businesses and the state. Among them are named as follows: the established order of paying tax, taking into account the seasonality of agricultural tovarovyrobnystvva therefore the bulk of the tax in the second half of the year, and the base object is not associated with the final figures as the fixed agricultural tax, for taxpayers fixed agricultural tax no restrictions on any type of business activity permitted by law and its volume resulting in stimulation of all producers of agrarian sphere regardless of their size, number of employees, and so on; fixed agricultural tax payable in respect of taxes and 4 assembly, which reduces the time spent on tax reporting, reduces the likelihood of errors and as a result - penalties, payment of tax does not depend on the financial condition of the taxpayer.

The basic performance of farms Ukraine revealed negative trends in the number of households and employment in them. At the same time found a positive trend in the area of agricultural land and gross output, income and farm income amounts fixed agricultural tax in the budget. Given the trends of agricultural producers, 90% of which use fixed agricultural tax, established the need to make some adjustments to the mechanism of this tax in order to reduce the tax burden reasonable and uniform and redistributing it among the producers while the convergence of interests of agricultural producers and the state. Directions existing mechanism of charging fixed agricultural tax by introducing a criterion by which the farms are divided depending on the number of areas of land in their ownership and leases on those who are entitled to use the fixed agricultural tax, and those in excess of this limit will lose it and through a humble rate on contributions.